

Коробка, Л. М. (2020). Громадське здоров'я та його підтримання як умова адаптації спільноти до наслідків воєнного конфлікту. У *Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи*, Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (3-4 квітня 2020 р.) (с. 70-72). Київ: Київ. нац. унт імені Тараса Шевченка. – 0,2 авт. арк.

Коробка Л.М.

кандидат психологічних наук, доцент. с. н. с.,
завідувач лабораторії психології мас і спільнот
Інститут соціальної та політичної психології
НАПН України, Київ, Україна

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО ПІДТРИМАННЯ ЯК УМОВА АДАПТАЦІЇ СПІЛЬНОТИ ДО НАСЛІДКІВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Здоров'я людей постає як один із основних чинників національної безпеки та благополуччя держави. Водночас, як одна з найбільших цінностей, здоров'я є необхідною умовою успішної адаптації до змін, що відбуваються в суспільстві внаслідок воєнного конфлікту. В концепції розвитку громадського здоров'я визначено засади формування системи громадського здоров'я, серед яких слід виокремити принцип цілісного підходу до здоров'я, що передбачає сукупність його фізичної, психічної, психологічної, духовної і соціальної складових та принцип солідарної відповідальності, що визнає взаємну залежність та відповідальність територіальних громад, спільнот, сімей та окремих осіб за їх діяльність або бездіяльність щодо підтримки здоров'я та покращення благополуччя населення.

Однією із найважливіших реформ в нашій державі є реформа системи охорони психічного здоров'я, яка відбувається в непростий, як в соціально-економічному, так і в психологічному сенсі період, що пов'язано із військовою агресією Росії. Її успішна реалізація потребує наукового базису для соціальної та психологічної підтримки здоров'я як на індивідуальному, так і на громадському рівні. У світлі цієї реформи в поле зору як громадських діячів, так і науковців потрапляють проблеми психосоціального благополуччя населення, а також його підтримки та відновлення на особистісному і

громадському рівнях. Про необхідність соціально-психологічної підтримки населення в кризових умовах задля його захисту і збереження психічного здоров'я та психосоціального благополуччя наголошується в усіх зарубіжних рекомендаціях і протоколах [2, с. 23].

Соціально-психологічна підтримка, яка необхідна людині щоб ефективно протистояти негативному впливу стресових подій та зберегти своє здоров'я, є одним із важливих чинників соціальної адаптації. Особливо в кризових умовах постає потреба в підтримці, допомоги в налагодженні зв'язків між людьми, із спільнотою, в мобілізації ресурсів долаття труднощів та формуванні впевненості щодо можливості взяти під контроль власне життя, успішно інтегруватися в нових умовах, спільнотах, реалізувати себе. Отже соціально-психологічна підтримка постає важливою складовою роботи з громадянами, які на собі відчули конфлікт та його наслідки, а її запровадження є частиною стандарту надання гуманітарної допомоги, без чого остання не є ефективною.

Соціально-психологічна підтримка здоров'я повинна бути спрямована на активізацію та відновлення адаптаційних ресурсів постраждалих осіб, ресурсів спільноти для активізації колективних зусиль із підвищення рівня індивідуальної та колективної адаптивності до наслідків воєнного конфлікту.

Проблема підтримання громадського здоров'я та посилення адаптаційних можливостей населення в кризових умовах актуалізує потребу в мобілізації ресурсів спільноти та активізації колективних зусиль. Аналіз сучасних українських досліджень (Л.Коробка, Н.Кривоконь, Н.Рингач) показав важливість проблеми мобілізації потенціалу спільноти для покращання громадського здоров'я, в яких зазначається про те, що надзвичайно важливо усвідомлювати роль громади, спільноти у вирішенні проблем, пов'язаних із формуванням та збереженням здоров'я населення, її спроможність до цілеспрямованої діяльності у цій сфері.

В умовах війни одним із важливих соціально-психологічних аспектів підтримання і захисту здоров'я людей є задоволення таких базових потреб як потреба в безпеці, належності, любові та повазі, які задовольняються в процесі

міжособистісного спілкування, і джерелом цього задоволення є люди та добрі міжособистісні стосунки [3, с. 90]. Соціальна згуртованість спільноти, активізація її колективних зусиль, якщо вони мають характер підтримки, можуть сприяти засвоєнню форм здорової поведінки, збереженню і відновленню здоров'я, сприяти виробленню ефективних психологічних стратегій адаптації особи і спільноти до умов і наслідків воєнного конфлікту.

Спільноти, яким притаманна стійкість, пружність здатні до проактивного реагування на нові, складні кризові ситуації. В цьому контексті слід зважати на активізацію та розвиток психологічної пружності не лише окремого індивіда, а й громади, спільноти, їхньої стійкості до зовнішніх впливів, які відповідно документу ВООЗ «Здоров'я-2020», розуміються як динамічний процес індивідуального та колективного реагування на несприятливі обставини, економічну кризу, трагічні події, воєнні конфлікти тощо. Вони визначаються як здатність протистояти таким обставинам, опановувати їх та відновлюватися після їхнього впливу, виявляти та застосовувати необхідні ресурси і сприятливі фактори [1, с. 223]. Такі ресурси можуть функціонувати на індивідуальному рівні, на рівні групи, спільноти, всього населення в якості захисних факторів для протистояння стресу і в якості чинників сприяння досягненню максимальних можливостей щодо здоров'я.

Отже в аналізі проблеми підтримання та зміцнення громадського здоров'я, як умови адаптації спільноти до наслідків воєнного конфлікту акцентуємо увагу на активізації і залученні індивідуальних та колективних ресурсів, на визнанні здатності людей справлятися із негараздами і перетворювати їх на потенціал для відновлення благополуччя.

Список використаних джерел

1. Здоров'я 2020 : Основи європейської політики та стратегія для XXI століття – Копенгаген : Європейське регіональне бюро ВООЗ. – 2013. – 224 с.
2. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації – Міжвідомчий постійний комітет (МПК) (2007). Київ. : Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ. – 2017. – 216 с.

3. Коробка Л.М. Підтримання здоров'я спільноти в умовах воєнного конфлікту: соціально-психологічний аспект / Коробка Л.М // Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали II Міжн. наук.-практ. конф. «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи» – К. : КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. – С. 88-93.